

Euroopa Parlamendi ja Nõukogu otsuse ettepanek hoonete, maanteetranspordi ja teatavate muude sektorite turustabiilsusreservi muutmiseks

Otsuse ettepanek koordinatsioonikogule

Kujundada seisukoht

Kaasvastutaja sisendi tähtpäev 09.01.2026

KOKi esitamise tähtpäev 21.01.2026

VV esitamise tähtpäev 29.01.2026

Subsidiaarsuse tähtpäev 13.02.2026

Vastutav ministeerium: Kliimaministeerium

Kaasvastutajad: Rahandusministeerium, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, Sotsiaalministeerium, Regionaal- ja Põllumajandusministeerium

Seisukoha valitsusse toomise alus ja põhjendus

Algatuse reguleerimisala nõuab vastavalt Eesti Vabariigi põhiseadusele seaduse või Riigikogu otsuse vastuvõtmist, muutmist või kehtetuks tunnistamist (RKKTS § 152¹ lg 1 p 1);

Algatuse vastuvõtmisega kaasneks oluline majanduslik või sotsiaalne mõju (RKKTS § 152¹ lg 1 p 2);

Seisukoha võtmist peab oluliseks peaminister või minister (VVS § 20¹ lg 2);

Sisukokkuvõte

Euroopa Komisjon võttis 27. novembril 2025 vastu ettepaneku muuta turustabiilsusreservi (MSR) käsitlevat otsust (COM (2025) 738) seoses uue maanteetranspordi ja hoonete heitkogustega kauplemise süsteemi (HKS2) turustabiilsusreserviga. Komisjon teeb ettepaneku turustabiilsusreservi otsusesse teha sihipärased muudatused, et tagada HKS2 järkjärguline ja sujuv käivitamine ning kiirendada varajasi investeringuid. MSR on pikaajaline lahendus ELi süsinikuturul tekkiva lubatud heitkoguste ühikute (LHÜ) ülejäägi probleemile, mille eesmärk on tasakaalustada pakkumist ja nõudlust ning muuta süsinikuturg vastupidavamaks tulevastele šokkidele.

Kas EL algatus reguleerib karistusi või haldustrahve? Ei

Kas nähakse ette uue asutuse loomine (järelevalvelised või muud asutused)? Ei

Kas lahenduse rakendamine vajab IT-arendusi? Ei

Eesmärgid

1.Eesmärk - Ettepaneku eesmärk on suurendada hoonete, maanteetranspordi ja teatavate muude sektorite turustabiilsusreservi tõhusust seoses pakkumise ja nõudluse tasakaaluga. Ettepanekuga nähakse ette sihipärased muudatused turustabiilsusreservi parameetrites, et parandada selle tegevust ajaks, mil HKS2 toimib täielikult.

Ettepanek sisaldab kolme meetet turu likviidsuse parandamiseks, et suurendada turu prognoositavust, vähendada volatiilsust ja täiendavalt käsitleda ülemäärast hinnatõusu: 1) muudetakse sätet, mille kohaselt 31. detsembriks 2030 reservist vabastamata jäänud LHÜd muutuksid kehtetuks. Selle tulemusel jäävad kõik 600 miljonit turustabiilsusreservis olevat HKS2 LHÜd kehtivaks ka pärast 2030. aastat. See parandab turu pikaajalist prognoositavust ja suurendab turuosaliste usaldust. Pikemas vaates aitab see kaasa hinnastabiilsusele.

2) muudetakse MSRist LHÜde väljastamise määra mehhanismi, et võimaldada LHÜsid varasemast rohkemate etappide abil ja reageerimisvõimelisemalt vabastada. Kui ringluses olevate lubatud heitkoguste hulk jääb vahemikku 210–260 miljonit, vabastatakse MSRist täiendav kogus LHÜsid. See vähendab turul hinnavolatiilsuse riskist põhjustatud ebakindlust. Muudatus võimaldab suurendada turu stabiilsust ja anda HKS2 LHÜde turul stabiilseid hinnasignaale.

3) olemasolevat hinnakontrollimehhanismi täiendatakse võimalusega vabastada reservist täiendavalt 20 miljonit LHÜd, kui CO2 hind ületab 45 eurot tonni kohta. See suurendab mehhanismi reageerimisvõimet HKS2 algusaastatel, mil hinnakõikumise risk on suurim. Meetme eesmärk on tugevdada turu usaldusväarsust, mis loob stabiilsemad tingimused süsinikuheite vähendamise seotud investeeringute kavandamiseks.

Mõju ja sihtrühm

Mõju valdkonnad

Majandus

Ettevõtlus

Sihtrühm: Ettevõtted

Mõju sihtrühmale: Tugevdatud MSR mehhanismid vähendavad järske hinnakõikumisi. See parandab ettevõtete investeerimiskindlust, eriti hoonete ja maanteetranspordi

väärtusahelates. Stabiilsem hinnasignaal toetab varajasi investeeringuid energiatõhususse, alternatiivkütustesse ja puhtamatesse tehnoloogiatesse.

Elanike ja leibkondade majanduslik olukord

Sihtrühm: Elanikud

Mõju sihtrühmale: Tugevdatud MSR võimaldab varasemat ja sujuvamat sekkumist, kui HKS2 hinnad peaksid kiiresti tõusma. See aitab vältida äkilisi kulutõuse maanteetranspordi kütuste ja hoonete kütmise hinnas. Stabiilsem süsinikuhind tähendab, et leibkonnad saavad oma energiakulusid ja investeeringuid (nt hoonete renoveerimine, küttesüsteemi vahetus) paremini ette planeerida.

Halduskoormus

Kas lahendusega kaasneb mõju halduskoormusele? Ei

Keskkond

Kliimamuutused

Mõju sihtrühmale: Algatus ei nõrgenda HKS2 heitkoguste vähendamise eesmärke, vaid toetab nende saavutamist kulutõhusamal ja ühiskondlikult vastuvõetavamal viisil.

Riigivalitsemine

Riigieelarve

Kas lahendusega kaasneb mõju riigieelarve tuludele? Jah

Selgitus: HKS2 toob liikmesriikide eelarvetesse märkimisväärset tulu, mida tuleb kasutada sotsiaalse õiglusega seotud küsimuste lahendamiseks. Suurem osa enampakkumistuludest läheb liikmesriikidele ja ettepanek võib liikmesriikide eelarveid kaudselt mõjutada eelkõige selle seose tõttu. Turu likviidsuse kasv võib suurendada liikmesriikide enampakkumistulusid. Samas peaks seda eeldatavasti kompenseerima turu likviidsuse suurenemise tõttu hinnale avaldub mõju. Ühtlasi muudab ettepanek seoses hinnavolatiilsuse vähenemisega hindade pikaajalise prognoosimise liikmesriikide jaoks lihtsamaks.

Kaasamine

Kaasata kõik asjassepuutuvad partnerid ja osapooled.